

УДК 330.332

Федорова Ю. В.

ЕКОНОМІЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК УЧАСНИКА ІНТЕГРАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ

The determination "economic attractiveness" of industrial enterprise is offered in the article, it allows to take into account the investment attractiveness of enterprise and its effect of synergy in certain integration structure at the same time. The approach to determination the economic attractiveness of machine-building enterprise as a potential participant of the industrial-financial group is offered.

Посилення інтеграційних процесів в економіці країни висуває нові умови до визначення інвестиційної привабливості (ІП) підприємства з урахуванням можливостей динамічного середовища. Актуальності набуває забезпечення інвестиційної привабливості підприємства з урахуванням його можливостей у складній економічній системі (інтеграційній структурі). Можливість реалізації потенціалу промислового підприємства в інтеграційній структурі визначає більш об'єктивну привабливість підприємства для інвестора та може зумовлювати отримання синергетичного ефекту всіма учасниками групи. Це наголошує на посиленні тісного зв'язку двох базових економічних понять: інвестиційної привабливості підприємства та економічної ефективності діяльності групи. Особливо це питання актуально для вітчизняних машинобудівних підприємств в умовах інтеграції промислового та фінансового секторів економіки. Так, залучення машинобудівного сектору до промислово-фінансових груп (ПФГ) з металургійним виробництвом може призводити до отримання синергетичних (бюджетного, соціального, екологічного) ефектів на рівні країни [1; 2]. Тому, на думку автора, за умови забезпечення синергетичного ефекту учасників групи, інвестиційно привабливе підприємство може вважатися економічно привабливим.

Дослідженню інвестиційної привабливості промислових підприємств присвячено праці багатьох видатних науковців, серед них слід відзначити С. Аптекаря, І. Бланка, В. Гриньову, В. Хобту, Д. Черваньова та ін. Дослідженню синергетичного ефекту (синергії) присвятили свої праці О. Амоша, П. Буряк, Н. Волчкова, А. Плещинський, В. Федоренко та ін. Однак в умовах активного формування українських інтеграційних угруповань виникає необхідність подальшого уточнення сутності інвестиційної привабливості підприємства.

Метою даної статті є розкриття сутності економічної привабливості промислового підприємства в умовах інтеграційної структури на прикладі машинобудівного підприємства як потенційного учасника промислово-фінансової групи.

В умовах посилення інтеграційних процесів, коли конкурентоспроможність підприємства залежить від ступеня його залученості до тієї чи іншої групи, оцінку інвестиційної привабливості промислового підприємства необхідно здійснювати не лише на базі фактичних фінансових показників, але й з урахуванням проектування інтеграційних зв'язків у рамках певної інтеграційної структури. Інвестор зацікавлений у високому рівні привабливості як підприємства, так і проекту, оскільки рівень інвестиційної привабливості свідчить про перспективність умов, у яких буде здійснюватися капіталовкладення, а ефективність інвестиційного проекту – про конкретний очікуваний ефект від нього, у першу чергу – про щорічний прибуток, строк окупності.

Зміцнення технологічних зв'язків у групі сприяє досягненню синергетичного ефекту, що зумовлює підвищення стій-

кості кожного її учасника за рахунок збереження потенціалу навіть за умови негативного впливу факторів зовнішнього середовища [3]. Відбувається розширення діапазону стійкості учасників групи завдяки додатковим потенційним можливостям учасників групи (ефекту синергії), що відображено на рис. 1. Тобто наявність потенційних можливостей, що здатні зберігати рівновагу, усуває загрози та захищає підприємство від негативного впливу зовнішнього оточення.

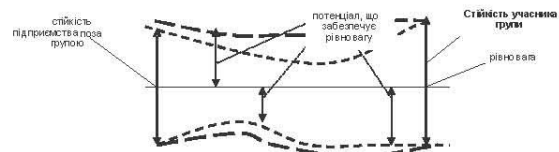

Рис. 1. Стійкість підприємства за сценаріями функціонування "поза групою" та "у групі"

Ефект синергії, в свою чергу, характеризує додаткові переваги підприємства в інтеграційній структурі. А це обґрунтовує зв'язок синергії та стійкості підприємства в інтеграційній структурі. Так, стійкість учасника інтеграційної структури (групи) полягає в утриманні балансу підприємств, відображає збалансованість потенціалу у складі групи, що дозволяє їм зберегти синергетичний потенціал та забезпечує стабільну роботу навіть під впливом негативних зовнішніх факторів. Водночас, стійкість підприємства є інвестиційно привабливою, тому що є ефективним інвестування потенціалу таких учасників групи, які створюють потенціал стійкості групи через силу синергетичних ефектів. Реалізація того чи іншого виду потенціалу залученого учасника з метою отримання синергетичного ефекту в групі так чи інакше зумовлює інвестування, а це дозволяє поставити питання щодо інвестиційної привабливості стійкості учасника групи, або його економічної привабливості (рис. 2).

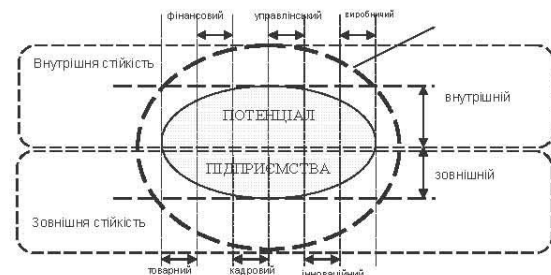

Рис. 2. Забезпечення стійкості підприємства

Автор пропонує економічну привабливість (ЕП) розглядати як комплексну характеристику, що визначає доцільність інвестування підприємства в напрямку реалізації його ресурсів (потенціалу) в умовах інтеграційної структури. Іншими словами, економічна привабливість підприємства – це комплексна характеристика, що визначається рівнем фактичних та потенційних показників господарської діяльності в умовах його уведення до інтеграційної моделі, що дозволяє водночас характеризувати інвестиційну привабливість та прогнозувати синергетичну віддачу підприємства в складі певної інтеграційної структури.

Під фактичними показниками маються на увазі показники, які розраховуються згідно з даними бухгалтерського звіту, а саме: показники ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості підприємства, його ділової активності та рентабельності. Як потенційні показники маються на увазі показники потенціалу, що можуть призводити до синергетичного ефекту струк-

турно оновленої групи. Наголошення на умовах потенційного впливу інтеграційного середовища визначає доцільність розрахунку синергетичного ефекту в групі.

На рис. 3 схематично зображено сутність економічної привабливості підприємства.

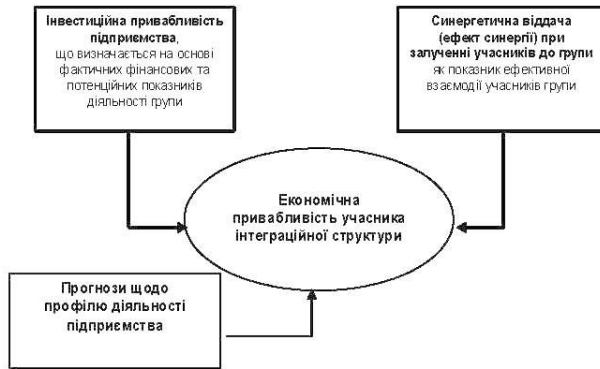

Рис. 3. Сутність економічної привабливості промислового підприємства

У даному визначенні збережено такі загальноприйняті ознаки з визначенням інвестиційної привабливості: економічна привабливість – це комплексна характеристика;

оцінка економічної привабливості ґрунтується на фактичних фінансових показниках; визначається необхідність урахування потенційних можливостей підприємства.

Водночас, запропоноване визначення поняття економічної привабливості містить нову суттєву характеристику, що враховує динаміку зовнішнього середовища, прогнози щодо профілю діяльності підприємства (прогнози розвитку підприємства у складі групи за участю підприємств різних галузей промисловості), фактичні та потенційні показники в інтеграційних умовах.

На рис. 4. у загальному вигляді наведено структурну схему оцінки економічної привабливості машинобудівного підприємства як потенційного учасника ПФГ.

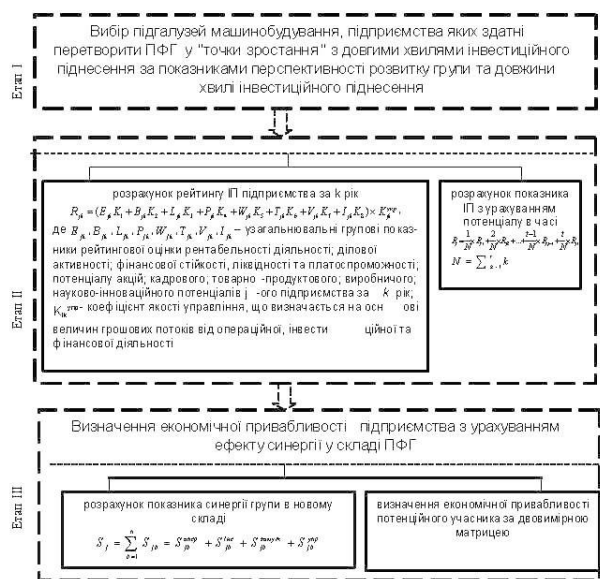

Рис. 4. Структурна схема визначення економічної привабливості потенційного учасника промислово-фінансової групи

Запропонований підхід щодо визначення ЕП підприємства містить три етапи. На першому етапі проводиться вибір галузей машинобудування, підприємства яких у разі залучення до ПФГ можуть сприяти утворенню "довгих хвиль" інвестиційного піднесення [4]. Другий етап передбачає розрахунок рейтингової оцінки інвестиційної привабливості потенційних учасників з урахуванням їх потенціалу. Третій етап передбачає обчислення ефекту синергії групи у разі залучення до її складу потенційного учасника та позиціонування його на матриці економічної привабливості потенційного учасника ПФГ [5].

Посилення інтеграційних процесів в економіці країни висуває нові умови до визначення інвестиційної привабливості підприємства з урахуванням можливостей динамічного середовища. Інвестор зацікавлений у високому рівні привабливості як підприємства, так і проекту, оскільки рівень інвестиційної привабливості свідчить про перспективність умов, у яких буде здійснюватися капіталовкладення, а ефективність інвестиційного проекту – про конкретний очікуваний ефект від нього. Тому запропоновано нове, більш широке поняття "економічна привабливість", під яким розуміється комплексна характеристика, що визначається рівнем показників господарської діяльності підприємства в умовах його введення до інтеграційної моделі, що дозволяє водночас враховувати інвестиційну привабливість та синергетичну віддачу підприємства у складі певної інтеграційної структури.

Особливо актуальний такий підхід для вітчизняних машинобудівних підприємств в умовах активної інтеграції промислового та фінансового секторів економіки. Об'єктивне визначення привабливості машинобудівного підприємства на підставі проектування його діяльності у ПФГ може призводити до оптимізації існуючих ПФГ з металургійним виробництвом, приводити до подовження технологічного ланцюжка виробництва експортної продукції та сприяти отриманню бюджетного, соціального та екологічного ефектів на рівні країни.

Література: 1. Федорова Ю. В. Підвищення ефективності використання запасів залізорудної сировини в Україні / Ю. В. Федорова // Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ : ДНУ. – 2005. – № 210: в 4 т. – Т. III. – С. 653–659. 2. Макогон Ю. Інтеграція України у світовий простір на прикладі металургійної галузі Донецького регіону / Ю. Макогон, І. Майорова // Аналітично-інформаційний журнал СХІД. – 2003. – № 8 (58). – С. 15–17. 3. Василенко А. В. Менеджмент устойчивого развития предприятий : [монография] / А. В. Василенко. – К. : Центр учебной литературы, 2005. – 648 с. 4. Федорова Ю. В. Дослідження довжини хвилі інвестиційного піднесення інтеграційної структури / Ю. В. Федорова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2008. – № 5. – С. 186–190. 5. Федорова Ю. В. Дослідження прояву синергетики в діяльності учасників промислово-фінансових груп / Ю. В. Федорова // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2008. – № 54(3). – С. 23–26.

Стаття надійшла до редакції 23.06.2009 р.